

Her kan det blive det svært at hyre

AF CHEFØKONOM, STEEN BOCIAN, CAND. POLIT.

RESUMÉ

Arbejdsmarkedet er strammet betydeligt til de seneste år, men der er store forskelle på tværs af landet. Vi har derfor kigget nærmere på, hvor det er sværest for virksomhederne at finde nye medarbejdere frem mod 2020. Analysen viser, at selv uden yderligere beskæftigelsesvækst vil det være vanskeligt for virksomhederne at finde nye medarbejdere i Vestjylland, på Vestfyn og i Sønderjylland. I de områder er ledigheden i forvejen ofte lav, og da antallet af indbyggere i de erhvervsaktive aldre kan forventes at falde, så bliver det svært at skaffe medarbejdere. Det vil være nemmere at rekruttere i storbyområderne, i Østjylland, og på Sydsjælland. I de områder er ledigheden højere end i resten af landet, og da der samtidig ventes befolkningsvækst, så vil virksomhederne have nemmere ved at finde nye medarbejdere.

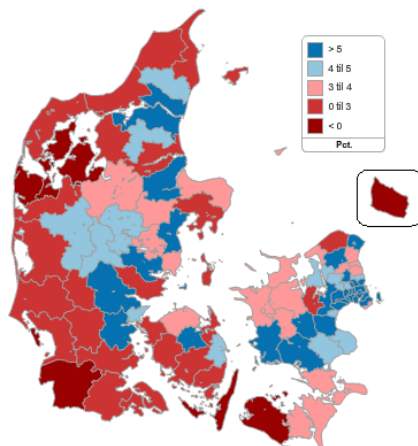
Hvis beskæftigelsen fortsætter med at stige, så ændres billedet dog. Så vil den stigende befolkning i fx Høje-Taastrup finde job, og der vil ikke være ledige ressourcer om tre år. Arbejdsmarkedet bliver meget stramt i 62 kommuner, dvs. med en ledighed på under 3 pct. Kun 14 kommuner kan forventes reelt at have ledige ressourcer i 2020. Det er primært storbykommuner, suppleret af Næstved, Nyborg, Sønderborg og Odsherred. Så er man virksomhed med vækstambitioner, så er det måske nemmere at placere sig i de områder end i områder, hvor arbejdsmarkedet kan forventes at blive ekstremt stramt.

Arbejdsmarkedet bliver meget stramt i nogle områder, da de har meget lav ledighed og antallet af indbyggere i de erhvervsaktive aldre forventes at falde

Hvis beskæftigelsesfremgangen fortsætter, så vil arbejdsmarkedet blive ekstremt stramt i 62 ud af 98 kommuner

Figur 1

Arbejdsmarkedet bliver meget stramt i 2020 i mange (røde) områder

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger. Beskæftigelsen er antaget uændret frem mod 2020.

Ledigheden er faldet og er lav i mange kommuner

Hen over de seneste år er ledigheden faldet, som følge af den ganske kraftige jobvækst, som vi har haft i perioden siden 2013. Den faldende ledighed har bevirket, at ledigheden i en del kommuner er faldet til under 4 pct., hvilket vil sige, at arbejdsmarkedet i de pågældende kommuner er meget stramt. I syv kommuner er ledigheden endda under 3 pct., hvilket i praksis betyder, at der ikke er ledige ressourcer, hvis virksomhederne i området ønsker at ekspandere. Der vil altid være en vis ledighed, eksempelvis knyttet an til jobskift, så en ledighed på under 3 pct. er reelt udtryk for, at ressourcerne udnyttes fuldt ud. I Ringkøbing-Skjern, Allerød, Hedensted, Skanderborg, Varde, Solrød og Favrskov er ledigheden således under 3 pct. I 40 kommuner er ledigheden mellem 3 og 4 pct. Her er kapaciteten på arbejdsmarkedet også udnyttet til noget, der ligner det maksimale. Med de nuværende økonomiske strukturer, så er den strukturelle ledighed i underkanten af 4 pct., jf. figur 2.

Tilbage er 51 kommuner, hvor der trods fremgangen i beskæftigelsen er ledige ressourcer. Det er naturligvis ikke godt med høj ledighed, men en lidt højere ledighed giver vækstmuligheder i de pågældende kommuner. Det er i de områder, hvor virksomhederne umiddelbart vil have nemmest ved at finde nye medarbejdere, hvis virksomhederne ønsker at ekspandere deres produktion. Landets højeste ledighed finder vi i Ishøj, hvor ledigheden er på 7 pct. Efter Ishøj følger Odense og Lolland, som begge har en ledighed på 6,2 pct. Lader man øjnene glide ned over et landkort, så ser man hurtigt, at ledighed især er et storbyfænomen. Dertil kommer dog også, at nogle af de såkaldte udkantkommuner er udfordret. Det drejer sig om førnævnte Lolland, men også Lange-land, Frederikshavn, Fanø og Odsherred, som alle har en ledighed på over 5,5 pct.

Der er dog også mange såkaldte udkantkommuner, som bestemt ikke er karakteriseret af høj ledighed. I Ringkøbing-Skjern er ledigheden på 2,5 pct., hvilket er landets laveste. Nabokommunen i Vestjylland, Varde har også en af landets laveste ledighedsprocenter. Så det er bestemt ikke sådan, at det, som nogle kalder Udkantsdanmark, generelt kan siges, at have høj ledighed.

Hvis man som virksomhed skal vælge geografisk placering, eksempelvis hvis produktionen skal udvides, så kan det være relevant at kigge på, hvilke områder, det vil være nemmest at rekruttere i. Ud fra ledighedens Danmarks kort, så skal man kigge mod de områder, hvor der er en vis ledighed. Vælger man at slå sig i Ringkøbing-Skjern, skal man i hvert fald være opmærksom på, at det kan være svært at finde den arbejdskraft, som man har behov for.

Det er klart, at et øjebliksbillede af ledigheden giver et forsimplet billede af, hvor det kan være attraktivt for virksomheder at placere deres produktion. Ledighedens niveau siger ikke noget om de lediges kvalifikationer, men ledighedens niveau giver dog alligevel en

Ledigheden er faldet og er under 3 pct. i syv kommuner

I 51 kommuner kan ledigheden fortsat falde, da ledigheden er over 4 pct. Det er særligt i storbyerne og nogle udvalgte udkantsområder

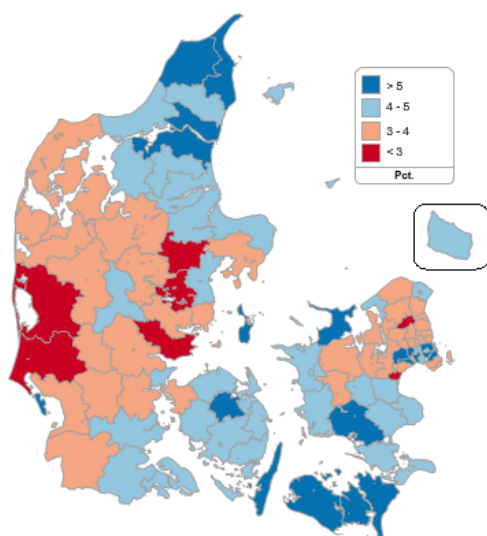
Ledigheden er lav i mange såkaldte udkantkommuner

Virksomheder med vækstambitioner har behov for arbejdskraft

indikation om, hvor arbejdsmarkedet er mest stramt.

Figur 2

Ledigheden er høj i storbyerne og enkelte udkantskommuner

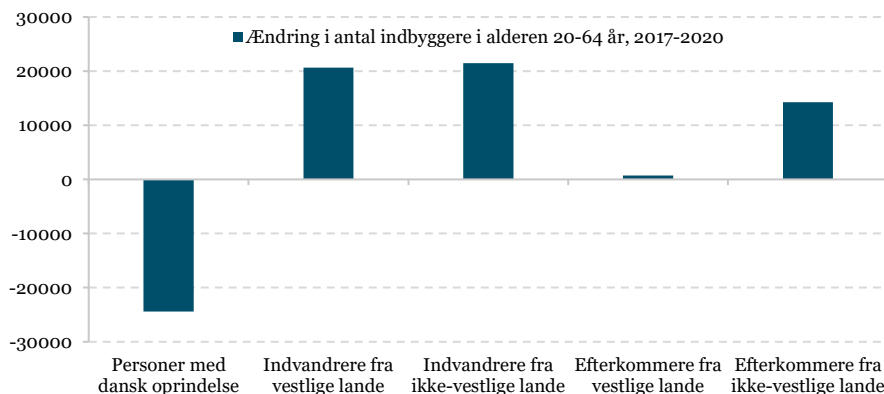
Kilde: Danmarks Statistik

Befolkningen stiger – men kun i nogle områder

I ovenstående opgørelse af ledigheden er der tale om et her-og-nu billede. Over de kommende tre år kommer der til at ske ganske store befolkningsforskydninger, som kan ændre på ovenstående billede. På landsplan ventes befolkningen ifølge Danmarks Statistiks befolkningsprognose at stige med knap 100.000 personer fra starten af 2017 til starten af 2020. Fremgangen i befolkningen er imidlertid bestemt ikke homogen. Kigger vi alene på indbyggere i den "normale" erhvervsaktive alder, så er den forventede befolkningsvækst noget mere afdæmpet. Der ventes således kun en stigning i antallet af indbyggere i alderen 20-64 år fra starten af 2017 til starten af 2020 på 32.750 personer. Selv inden for denne gruppe er der store forskydninger i sammensætningen. Der vil således være 24.400 færre med dansk oprindelse i alder 20-64 år i 2020 end i dag. Omvendt, så ventes antallet af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande at stige med 35.700 personer. Desværre har indvandre og efterkommere fra ikke-vestlige lande en noget lavere erhvervsfrekvens end personer med dansk baggrund. Der vil i 2020 også være cirka 21.400 yderligere indvandrede og efterkommere med ikke-vestlig baggrund, så det samlede antal indbyggere ventes at stige med ovennævnte 32.750 personer.

Udsigt til store befolkningsforskydninger til 2025, men vi bliver yderligere 32.750 personer i den erhvervsaktive alder

Figur 3

Betydelige ændringer i befolknings sammensætningen de kommende år

Kilde: Danmarks Statistiks befolkningsprognose

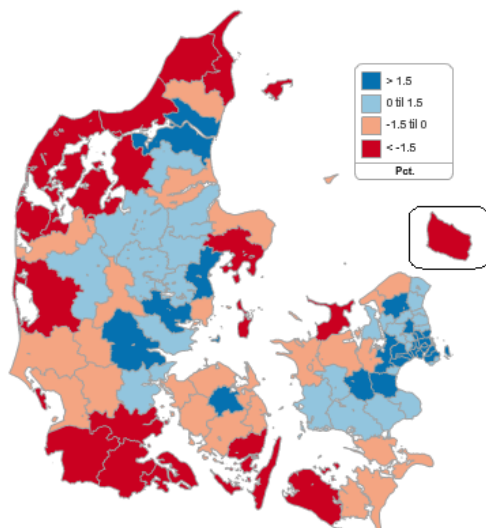
Ligesom befolkningsfremgangen ikke forventes at være jævn på tværs af befolkningsgrupper, så forventes den heller ikke at være jævn på tværs af landet. Kigger vi på antallet af indbyggere i alderen 20-64 år, så ventes antallet af indbyggere primært at stige i Københavnsområdet samt i landets øvrige storbykommuner. Cirka halvdelen af landets kommuner har således udsigt til et stigende antal indbyggere i den erhvervsaktive alder. Omvendt så har den anden halvdel af landets kommuner udsigt til færre i alderen 20-64 år om tre år, jf. figur 4. De største fald i antallet af indbyggere i den erhvervsaktive alder finder vi på ø-kommuner som Ærø, Bornholm, Fanø og Langeland. I alle fire kommuner forventes antallet af indbyggere i alderen 20-64 år at falde med over 4,5 pct.

Det betyder så også, at selvom der muligvis er ledige ressourcer i de kommuner her og nu, så er det ikke oplagt, at det er tilfældet om tre år. Pt. er der 755 ledige på Bornholm. Hvis befolkningen i den erhvervsaktive alder skrumper med 1.050 personer, som Danmarks Statistik forventer vil være tilfældet, så kan det blive vanskeligt at fastholde antallet af job. Det vil lidt forsimplet kræve, at der var en ledighed på minus 300 personer. En løsning på problemet kan dog være, at arbejdsmarkedsdeltagelsen stiger på Bornholm. En stigende arbejdsmarkedsdeltagelse har netop været målet i de mange reformer, der er gennemført de seneste årtier, men spørgsmålet er, om det er nok.

Flere indbyggere i de erhvervsaktive aldre i halvdelen af landets kommuner – færre i den anden halvdel

Færre indbyggere kan give arbejdsmarkedet udfordringer i de pågældende områder

Figur 4

Udsigt til flere i den erhvervsaktive alder i halvdelen af landets kommuner

Kilde: Danmarks Statistiks befolkningsprognose

Det er klart, at Bornholm også kan forsøge at holde på eller tiltrække folk i den erhvervsaktive alder. Hvis det lykkes, så kan Bornholm håndtere udfordringen. Men helt grundlæggende er det udfordrende at fastholde antallet af arbejdspladser i et område, hvis antallet af indbyggere i den erhvervsaktive alder skrumper. I andre kommuner end Bornholm vil pendling måske kunne løse problemet, her er Bornholm lidt speciel ved, at afstanden til de øvrige kommuner er så stor. Det er dog værd at bemærke, at det ofte er sådan, at nabokommuner stort set har ens udfordringer, hvilket gør, at pendling ikke altid kan løse problemerne med rekruttering.

Arbejdsmarkedet blevet meget stramt i nogle områder

Hvis vi sammenholder den aktuelle ledighed og befolkningsprognoserne på tværs af landet, kan vi få et udtryk for, hvor arbejdsmarkedet over de kommende år kan forventes at blive mest stramt, og hvor der er bedre rekrutteringsmuligheder. Konkret har vi taget antallet af ledige justeret for den forventede ændring i antallet af indbyggere i den erhvervsaktive alder og sat det i forhold til den nuværende arbejdsstyrke i den pågældende kommune.

En del kommuner er karakteriseret af lav ledighed i dag. Når man så kombinerer det med, at der forventes at være færre indbyggere i de pågældende kommuner om tre år, så bliver det meget svært for virksomhederne at rekruttere. I Struer er der 356 ledige, hvilket betyder, at ledigheden er på 3,8 pct. De kommende tre år ventes antallet af indbyggere i kommunen i alderen 20-64 år at falde med 473 personer. Så det kan blive meget

Pendling eller tilflytning kan løse problemet, men mange kommuner vil have helt reelle udfordringer.

Lav ledighed og fraflytning kan gøre arbejdsmarkedet meget stramt i mange kommuner

Bliver et kunststykke at fastholde antallet af arbejdspladser

svært at fastholde antallet af arbejdspladser – og er der virksomheder, der ønsker at udvide, så skal de indstille sig på, at det kan blive en meget stor udfordring af få den tilstrækkelige arbejdskraft i lokalområdet.

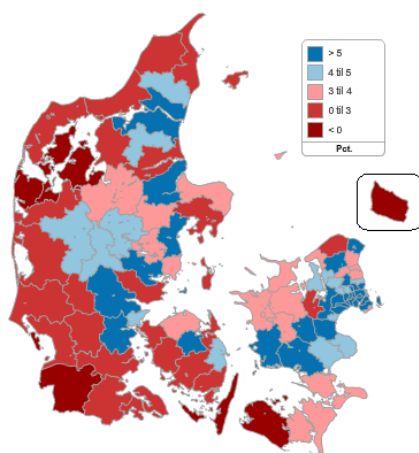
I figur 5 er det aktuelle ledighedsniveau sammenholdt med befolkningsprognosen. I de mørkerøde områder, så vil antallet af indbyggere falde så meget, at hvis antallet af arbejdspladser skulle fastholdes, så ville ledigheden blive negativ (fraregnet pendling og ændringer i erhvervsfrekvensen). Ledigheden kan naturligvis ikke blive negativ, så figuren er alene en måde at illustrere en pointe på.

Som det fremgår, så vil nogle af de traditionelle yderkantskommuner få et meget stramt arbejdsmarked, da ledigheden i udgangspunktet ikke er særligt høj, og da antallet af indbyggere i den erhvervsaktive alder falder i nogle af områderne. Konkret vil ledigheden blive ”negativ” i 10 kommuner.

Ledigheden bliver ikke negativ, men noget må give sig

Figur 5

Arbejdsmarkedet bliver meget stramt i 2020 i mange (røde) områder

Kilde: Ledigheden sammenholdt med Dst's befolkningsprognose. Beskæftigelsen forudsat uændret

I de øvrige røde kommuner på landkortet bliver arbejdsmarkedet også meget stramt. Vi har her defineret et stramt arbejdsmarked, som en situation, hvor ledigheden vil være under 4 pct. Det gør sig gældende i 44 kommuner. I over halvdelen af landets kommuner kommer arbejdsmarkedet således til at være meget stramt over de kommende år – enten fordi ledigheden i udgangspunktet er meget lav – og/eller fordi antallet af indbyggere forventes at falde.

44 kommuner får en ledighed på under 4 pct. – uden beskæftigelsesvækst

Rekruttering ser ud til at blive vanskeligst i kommuner som Ærø, Bornholm, Lemvig, Struer, Morsø og Langeland. Det vil sige i traditionelle yderkantskommuner. De ”røde”

områders udfordring er mennesker – det er ikke job. Der er ingen ledige ressourcer – og ressourcesituationen må forventes at blive strammere, som følge af befolkningsudviklingen. Med andre ord så skal virksomheder med vækstambitioner tænke sig godt om, hvis de vælger at bosætte sig i de områder.

I de lyse områder og de blå områder, så er der bedre rekrutteringsmuligheder, hvis man kigger på befolkningsprognoserne og kombinerer dem med ledigheden i de pågældende områder. De mest mørkeblå områder er Ishøj, Brøndby og København. Alle tre har i udgangspunktet ret høj ledighed, og befolkningen ventes at stige. I Københavns Kommune er ledigheden på 5,2 pct. Mere konkret er der 16.850 personer ledige. Over de kommende tre år ventes indbyggerantallet (20-64 år) at stige med 20.400 personer. Der er med andre ord i udgangspunktet fine rekrutteringsforhold i København.

Ishøj har landets højeste ledighed på 7 pct. (744 personer). Da antallet af indbyggere ventes at stige med 628 personer frem til 2020, så er det også et attraktivt område rent rekrutteringsmæssigt. Til gengæld så er der måske nogle kvalifikationsudfordringer – mange af indbyggerne har ikke vestlig baggrund, og det er netop den del af befolkningen, som ventes at stige de kommende år.

Beskæftigelsesvækst vil give meget presset arbejdsmarked

Ovenstående figur er lavet med udgangspunkt i, at beskæftigelsen er uændret. Over de seneste år er antallet af beskæftigede imidlertid steget ganske meget. Hvis vi forudsætter, at fremgangen i beskæftigelsen fortsætter, så vil arbejdsmarkedet samlet set naturligvis blive mere stramt end indikeret ovenfor. Vi har derfor også kigget på, hvordan arbejdsmarkedet kan forventes at se ud om fire år, hvis den kommunespecifikke beskæftigelsesændring over de foregående fire år fortsætter i de kommende tre år.

Over de seneste fire år er beskæftigelsen steget i 73 af landets kommuner. I 25 kommuner er beskæftigelsen faldet. Vi antager forsimpelende, at beskæftigelsen fortsætter op i de 73 kommuner, hvor beskæftigelsen har været stigende de seneste fire år – og tilsvarende at beskæftigelsen fortsætter med at falde i de områder, hvor den har været faldende de seneste fire år. Tempoet på jobskabelsen forudsætter uændret sammenlignet med gennemsnittet over de seneste fire år i de enkelte kommuner.

Når man inkluderer beskæftigelsesudviklingen i regnestykket, så kommer ledigheden til at være ”negativ” i 21 kommuner frem mod 2020. Arbejdsmarkedet bliver strammest i Høje-Taastrup, Gladsaxe, Vejen, Aabenraa og Læsø, jf. figur 6.

I yderligere 44 kommuner vil arbejdsmarkedet blive ekstremt stramt med fuld ressourceudnyttelse. Kun 14 kommuner kan siges reelt at have ledige ressourcer med en ledighed på over 5 pct. i 2020. I top ligger Ishøj, Rødovre og Frederiksberg.

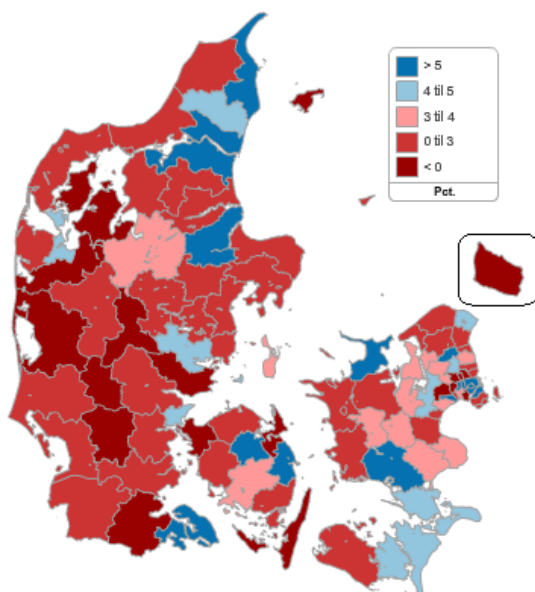
I andre områder gør befolkningsvækst det nemmere at rekruttere

Beskæftigelsen stiger

I 73 af landets 98 kommuner er beskæftigelsen steget

Arbejdsmarkedet bliver ekstremt stramt i 2020, hvis beskæftigelsen fortsætter op med uændret tempo

Figur 6

Fortsat beskæftigelsesvækst gør arbejdsmarkedet meget stramt i 2020

Kilde: Ledigheden sammenholdt med Dst's befolkningsprognose.

Opsummering

Ovenstående beregninger er lavet med udgangspunkt i, at erhvervsfrekvensen er uændret. Forhåbentligt vil allerede vedtagne reformer få arbejdsstyrken til at stige frem mod starten af 2020, hvor dette regnestykke slutter. Analyserne viser dog tydeligt, at mange områder vil være udfordret af et meget stramt arbejdsmarked over de kommende år – da ledigheden i udgangspunktet er lav, og da befolkningen i kernearbejdsstyrken er skrumpende i cirka halvdelen af landets kommuner.

Det er ikke nødvendigvis et problem for de pågældende områder, da ressourceudnyttelsen vil være høj, så der er jo ikke tale om krise – men det vil alt andet lige være vanskeligere for de områder at opleve økonomisk vækst end områder, hvor der er flere ledige ressourcer, enten fordi ledigheden i udgangspunktet er højere, eller fordi at der er udsigt til flere indbyggere. For de områder er udfordringen imidlertid ikke ledighed – men mennesker. En forudsætning for, at de områder kan opleve højere vækst i produktion og beskæftigelse, er, at folk ikke flytter derfra – det er dermed også der, de enkelte kommuner primært kan sætte ind for at styrke vækstpotentialet.

▾ OM DENNE UDGAVE

"Her kan det blive svært at hyre" er 12'ne nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2017. Redaktionen er afsluttet den d. 24. juli 2017.

▾ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▾ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▾ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▾ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til cheføkonom Steen Bocian på sbo@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 66 01.

▾ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cheføkonom Steen Bocian, chefkonsulent Malthe Mikkøl Munkøe, chefkonsulent Michael Bremerskov Jensen, økonom Jonas Spendrup Meyer, direktionsssekretær Lotte Holmstrup

▾ NOTER